

kids

AMMUSE

**RICHARD KRAJICEK
EN ZIJN FOUNDATION**

IK DOE DIT MET
ZOVEEL PLEZIER
EN ZOLANG ALS
HET NODIG IS"

INTO THE WILD

MET BOSWACHTER
TIM HOGENBOSCH

SPEELBEWEGING

SPELEN, HOE
DOE JE DAT
OOK AL WEER?

Let's
play

AM EN JANTJE BETON SLAAN DE HANDEN INEEN

**GEÏNSPIREERD DOOR DEZE UITGAVE?
WIL JE IN GESPREK OF HEB JE EEN VRAAG?
BINNEN AM WERKEN WE MET EEN LEUK
TEAM AAN AMKIDS**

ANOUK REINTJENS
anouk.reintjens@am.nl
FRANK VONK
frank.vonk@am.nl
ARJEN VAN DIJK
arjen.van.dijk@am.nl
ANNEKE JONGERIUS
anneke.jongerus@am.nl

GEEF KINDEREN EEN STEM

“Wat vliegt de tijd!”, denk ik vaak. Dat besef wordt alleen maar groter als ik naar mijn zoon kijk. Ik vind het een geruststellende gedachte dat hij opgroeit in een prettige buurt waar hij de ruimte heeft om (veilig) naar buiten te gaan. Hopend dat hij daarmee een fijne jeugd heeft. In mijn ogen de basis voor een goede toekomst. Iets wat ik alle kinderen gun.

Ik denk dat gebiedsontwikkelaars hierin een rol kunnen spelen. AM betreft in verschillende projecten kinderen in de ontwikkeling van de woonomgeving. Ons inziens is het de hoogste tijd om hen structureel onderdeel te laten zijn van dit proces. Om deze kindparticipatie vorm te geven zijn we een samenwerking aangegaan met Jantje Beton, de stichting die zich inzet voor meer speelruimte en speelkansen voor kinderen. In deze speciale editie van AMuse staan kinderen en (het belang van) buitenspelen centraal. Iets waar onze directievoorzitter Ronald Huikeshoven en de directeur van Jantje Beton Dave Ensberg-Kleijkers tijdens een gezamenlijk interview uitgebreid op ingaan. Ook voormalig toptennisser Richard Krajicek komt aan het woord. Hij streeft met zijn Krajicek Foundation hetzelfde doel na. Net als Boswachter Tim Hogenbosch. Hij is niet voor niets de ambassadeur van Jantje Beton.

Ik vind het mooi om te zien hoe in deze editie de wereld van de gebiedsontwikkeling en die van het spelende kind samenkomen. Want uiteindelijk willen we allemaal hetzelfde: meer speelruimte en speelkansen voor kinderen. Zij zijn immers de toekomst.

ANNEKE JONGERIUS
PLACEMAKER

KINDEREN ZIJN DE TOEKOMST

6

FOTOGRAFIE KENZO REEDER

12

HOEF EN HAAG

FOTOGRAFIE CORNÉ BASTIAANSEN

FOTOGRAFIE ANGELIEK DE JONGE

24

- 6** Dubbelinterview met Ronald Huikeshoven & Dave Ensberg-Kleijkers

- 12** Kijken naar de stad op ooghoogte van een kind

- 16** Eindeloos buitenspelen in Hoef en Haag

- 20** Klimbomen en struintuinen... Zo creëer je een gezonde buurt!

- 24** Het bos in met Tim Hogenbosch

- 26** "Annemariaaaa koekoek!" en nog meer speeltips

- 28** Voormalig toptennisser Richard Krajicek over de Krajicek Foundation

- 32** Is het kunst? Is het een speeltoestel? De bijzondere speelplekken van Buitenom

DU O IN NI

28

FOTOGRAFIE BIBI VETH

AM **COLOFON UITGEVER** Gebiedsontwikkelaar AM - AM.nl **REDACTIE** Merktuig.nl, Amsterdam: Denise Mosbach, Annelie Schep **ART DIRECTION** Merktuig.nl, Amsterdam: Jarno Aafjes, Dagmar van den Brink **FOTOGRAFIE** Corné Bastiaansen, Angeliek de Jonge, Roos Pierson, Kenzo Reeder, Bibi Veth. Niets uit deze uitgave mag gekopieerd worden zonder toestemming van de uitgever. Gebiedsontwikkelaar AM is niet aansprakelijk voor eventuele onjuistheden in deze uitgave. AM BV is niet verantwoordelijk voor handelingen van derden welke mogelijkterwijs voortvloeien uit het lezen van deze uitgave. ©2021.

KINDEREN ZIJN DE TOEKOMST

▣ DE MENS KOMT PAS TOT UITING IN VERBINDING TOT DE ANDER. VOOR KINDEREN IS DAT NIET ANDERS. ▣

FOTOGRAFIE KENZO REEDER TEKST DENISE MOSSBACH

Nederland staat aan de vooravond van enorm veel bouwopgaven. Gebiedsontwikkelaar AM wil met AM-KIDS kinderen veel meer bij deze ontwikkelingen betrekken. Jantje Beton zet zich al jaren in voor meer speelruimte en speelkansen voor kinderen. Niet gek dus dat beide organisaties de handen nu ineen hebben geslagen. Het doel? “Van Nederland een zo speelvriendelijk mogelijk land maken waar kinderen gelukkig en gezond kunnen opgroeien”, legt Ronald Huikeshoven, directievoorzitter van AM, uit. Hij sprak met Dave Ensberg-Kleijckers, directeur-bestuurder bij Jantje Beton, over hoe zij vroeger zelf speelden, hoe belangrijk spelen voor kinderen is, dat het echt beter moet én hoe dit beter kan.

VROEGER...

DAVE: “Ik ben als kind heel vaak verhuisd, maar mijn beste speelherinneringen heb ik aan mijn tijd in Oude-Tonge op Goeree-Overflakkee. Daar was zoveel speelruimte en natuur. Ik heb er vooral veel gevoetbald. Achter ons huis lag een grote heuvel waar ik eindeloos over kon rennen en in bomen kon klimmen. Wat ik me ook nog goed herinner, is dat ik met vriendjes van die witte buizen stal uit wijken in aanbouw waarmee we pijltjes schoten naar de meisjes die wij niet leuk vonden.”

RONALD: “Pijltjes schieten, dat heb ik ook gedaan. Nu we het er zo over hebben komt het allemaal weer boven. Ik ben onder andere opgegroeid in de Kinkerbuurt in Amsterdam. Daar stonden de meeste ramen op een kiertje. Het was voor ons een sport om de pijltjes daar naar binnen te schieten. Net als jij heb ik ook veel gevoetbald. Ondanks de stedelijke setting weet ik nog dat er veel grote speeltuinen waren waar ik heen kon en dat er diverse activiteiten voor kinderen werden georganiseerd. Ik herinner het me als een fijne tijd.”

DAVE: “Ik ook. Al bood het mij tevens een uitvlucht. Mijn moeder had een lichamelijke beperking waar ik als kind een zorgtaak voor had en mijn vader was een tijd werkloos, wat frustratie en geweld in ons gezin bracht. Voor mij betekende buitenspelen vrijheid, veiligheid en rust.”

GEZONDE BASIS

RONALD: “Buitenspelen is zo belangrijk voor kinderen. We hebben niet voor niets de AM-KIDS opgezet. We betrekken kinderen al wel bij onze ontwikkelingen, maar ons inziens kon dat nog meer. Met name in het vormgeven van de leefomgeving, terwijl dit juist hetgeen is waar bewoners hun tevredenheid veelal uithalen. Kinderen vormen een belangrijk onderdeel van het gezin. Als zij gelukkig zijn, zijn de ouders dat ook. In ons project Hoef & Haag hebben kinderen echt centraal gestaan in de ontwikkeling. Ze hebben meegedacht over de vormgeving en inrichting van alle speelruimtes.”

DAVE: “Ik ben toevallig laatst door Hoef & Haag heen gefiets! Wat ik zo leuk vond, is dat er veel verschillende speelplekken zijn die heel natuurlijk aanvoelen en onderdeel zijn van de architectuur en

RONALD HUIKESHOVEN, DIRECTIEVOORZITTER AM

omgeving. Ik heb zo'n hekel aan die schreeuwerige speeltoestellen die vanuit China worden overgevlogen en zomaar worden neergekwakt. Ik vind dit bij Hoef & Haag knap gedaan en niet onbelangrijk: het wordt ook veel gebruikt, heb ik gezien."

RONALD: "Het leuke is dat de kinderen en hun ouders het niet alleen zelf hebben bedacht, ze hebben ook meegeholpen met de aanleg ervan. Het is daarmee niet alleen voor hen, het is echt van hen. Daarnaast hebben de bewoners elkaar hierdoor in een vroeg stadium leren kennen en is er een community ontstaan. Voor AM is dit sociale aspect ontzettend belangrijk."

DAVE: "Dat is ook belangrijk. De mens komt pas tot tuiting in verbinding tot de ander. Voor kinderen is dat niet anders. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die om de een of andere reden niet in verbinding staan met andere kinderen de rest van hun leven geen duurzame vriendschapsrelaties opbouwen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan kinderen met een handicap. Als je er niet jong mee begint, krijg je daar op latere leeftijd last van. Deze kinderen hebben bijvoorbeeld meer kans op depressieve gevoelens, presteren slechter op school en maken later minder kans op de arbeidsmarkt. Jantje Beton wil alle kinderen – ongeacht hun afkomst of beperking – de kans geven vriendjes te maken."

RONALD: "Ik vind dat heel mooi. Was dit ook de aanleiding voor de oprichting van Jantje Beton?"

DAVE: "De stichting is in 1968 in het leven geroepen om meer speelruimte en speelkansen voor kinderen te creëren met het doel ze gelukkig, gezond en vitaal te maken. Het was destijds hard nodig en dat is het nog

steeds. Want ook in de huidige tijd worden kinderen niet altijd voorop gesteld in de ontwikkeling van de openbare ruimte in Nederland. Er is maar weinig ruimte om te spelen. Letterlijk en figuurlijk. Kijk maar naar de prestatie maatschappij waarin ze leven; ze moeten presteren op school en vaak ook nog op sport- en muziekverenigingen."

RONALD: "Het kan beter. Dat realiseren wij ons ook. Bewegen draagt bij aan blijdschap, geluk en gezondheid en uiteindelijk hebben wij daar allemaal baat bij. Het begint bij je jeugd, maar het heeft effect op de rest van je leven. Als je als kind veel speelt en beweegt, creëer je een gezonde basis voor de toekomst. Daar ben ik van overtuigd."

DAVE: "Daar sluit ik me helemaal bij aan. Kinderen zijn de toekomst van ons land en spelen en bewegen is gezond voor hun ontwikkeling. Het is leuk, ze worden er een beter en socialer mens van en ze kunnen hierdoor de talenten die ze hebben beter ontwikkelen en benutten. Wat ik mijn eigen dochter gun, gun ik alle kinderen van ons land. Daar zet ik mij met Jantje Beton voor in."

TERUG NAAR TOEN

RONALD: "Ik vraag me weleens af of het in onze tijd beter was. Als ik kijk naar de prestatiedruk waar jij het zojuist over had en de huidige speelmogelijkheden die er zijn. Al heb ik niet echt het gevoel dat het slechter is geworden. Eerder anders. Wat ik positief vind is dat we ons tegenwoordig veel meer bewust zijn van het belang van buitenspelen voor kinderen. Er is meer aandacht voor. Het wordt ook steeds meer een integraal onderdeel van ons vakgebied. Daarmee zijn in mijn ogen de voorzieningen voor kinderen beter afgestemd op hun wensen. Nu ik er zo over nadenk, ben ik er niet zo negatief over. Jij, Dave?"

▣ VROEGER WAS ELKE DAG BUITENSPELEN EEN VANZELF-SPREKENDHEID. WE HEBBEN HIER ALS SAMENLEVING ECHT IETS LATEN LIGGEN. ▣

▣ VOOR MIJ BETEKENDE
BUITENSPELEN VRIJHEID,
VEILIGHEID EN RUST. ▣

DAVE: "Helaas zeggen de feiten iets anders. Niet zozeer als het gaat om de veiligheid, want die is echt verbeterd. Maar van de huidige generatie grootouders speelde vroeger 66% elke dag buiten, van de huidige generatie ouders was dat 49%, terwijl dit van de huidige generatie kinderen nog maar 15% is. Daar maak ik me grote zorgen over. Vroeger was dagelijks buitenspelen een vanzelfsprekendheid. We hebben hier als samenleving echt iets laten liggen."

RONALD: "Hoe kunnen we dit verbeteren en wat kunnen ontwikkelaars hierin betekenen?"

DAVE: "Ten eerste moeten ouders zich bewust zijn van hun belangrijke positie om kinderen al op jonge leeftijd te stimuleren om buiten te spelen. Zij moeten als eerste aan de slag. Ook grootouders spelen hierin een essentiële rol. Gelukkig zien wij dat de meeste opa's en oma's hier al een appèl op doen richting hun kleinkinderen. Jantje Beton heeft de website 'Speelbeweging.nl' ontwikkeld met daarop diverse speeltips. Daar wordt door ouders en grootouders gretig gebruik van gemaakt. Daarnaast moeten kinderen op de plek waar ze wonen daadwerkelijk kunnen spelen. Hierin is een rol voor zowel overheid als ontwikkelaars weggelegd. Er moet veel meer speelruimte voor kinderen komen. Dit hoeft niet per se een speeltuin te zijn, maar ontwikkelaars kunnen er bijvoorbeeld voor zorgen dat de plekken waar kinderen logischerwijs kunnen spelen autoluw zijn, de stoepen breed en veel speelgroen integreren. En waar jullie met AM-KIDS al mee bezig zijn: kinderen moeten zelf veel meer kunnen meepraten over de inrichting van hun wijk."

RONALD: "Het positieve effect daarvan was bij de ontwikkeling van Hoef & Haag evident."

HANDEN IN EEN SLAAN

RONALD: "Ik vind dat wij hierin als gebiedsontwikkelaars ook onze verantwoordelijkheid moeten nemen. Juist in een nieuwe wijk is iedereen op zoek naar verbinding en contact. Ik wil mezelf niet overschatten, maar ik ben ervan overtuigd dat gebiedsontwikkelaars die verbinding kunnen realiseren. Of tenminste stimuleren. Bijvoorbeeld door in een vroeg stadium met (kinder)participatie te beginnen. Het brengt zowel ouders als kinderen samen. Ik hoop dat wij met onze samenwerking elkaar hierin kunnen versterken en ook anderen kunnen stimuleren en inspireren mee te doen."

DAVE ENSBERG-KLEIJVERS, DIRECTEUR-BESTUURDER JANTJE BETON

DAVE: "We staan ook aan de vooravond van enorm veel bouwopgaven in ons land. Jantje Beton vindt het heel gaaf om samen te werken met gebiedsontwikkelaars die een bepaalde visie hebben om bij een ontwikkeling de kwaliteit van leven zo hoog mogelijk te maken. Dat er niet alleen wordt geïnvesteerd in woningen en parkeerplaatsen maar ook wezenlijk in mooie speelruimte. Letterlijk ruimte. Zuurstof voor kinderen om te bewegen. Te chillen. Te spelen. Te ontspannen."

RONALD: "Wat dat betreft is de gebiedsontwikkeling Wickevoort in de Haarlemmermeer, het project waar wij voor het eerst gaan samenwerken, ideaal. Ten eerste omdat hier een zorgcentrum zit voor mensen met epilepsie. Het is voor ons belangrijk om een verbinding te creëren tussen de bewoners van dit centrum en de nieuwe bewoners. Ten tweede is het een prachtig terrein. Als je het dan over spelen hebt... Wickevoort voelt als een bos. Kinderen kunnen hier ravotten. Spelen. Hutten bouwen. Slootje springen... Volgens mij wordt een kind er heel gelukkig van als hij of zij hier kan opgroeien. Ik denk dat het een mooi begin is om samen verder uit te werken hoe we dit project het beste voor én met kinderen kunnen realiseren."

DAVE: "Ik zou het heel gaaf vinden als we hier samen kunnen proberen de kinderpactificatie te perfectioneren en dat dit project straks als voorbeeld kan dienen voor ontwikkelingen in de rest van het land. Ook zijn er tal van leuke en interessante onderzoeken die we hier samen kunnen gaan doen op basis waarvan we straks tot nieuwe inzichten komen om ons gezamenlijke doel te bereiken. Ik kijk ernaar uit." ▣

De deelnemers van 'Minecraft je weg!' meten het gebied op.

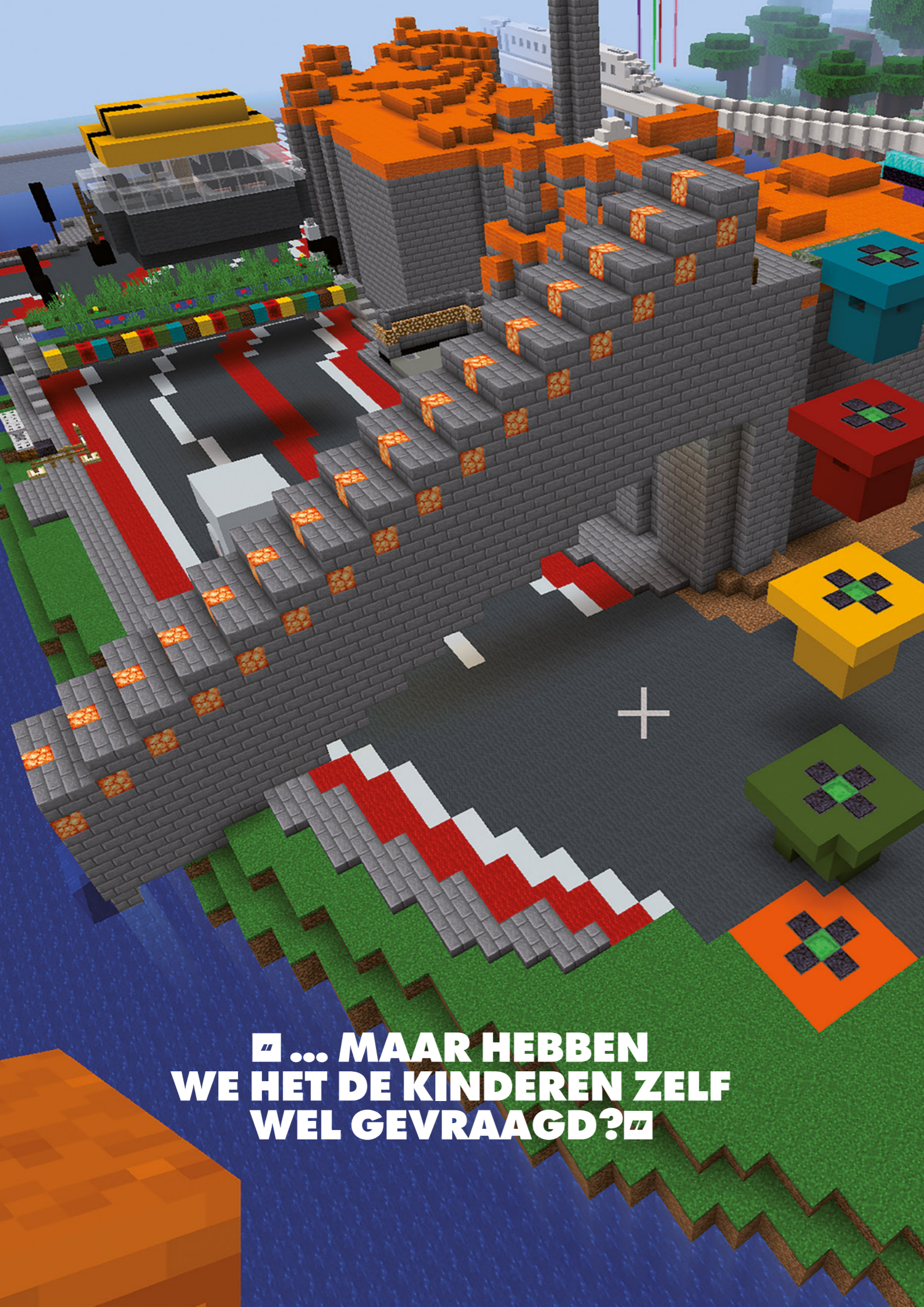
KIJKEN NAAR DE STAD OP OOGHOOGTE VAN EEN KIND

Gooitske Zijlstra (placemaker en aanjager van Proeftuin verkeersveiligheid door de ogen van kinderen), Pjotr Pypaert (10 jaar oud, deelnemer proeftuin 'Minecraft je weg!') en Heidy van Essen (regionaal verkeersveiligheidscoördinator bij Provincie Overijssel en opdrachtgever van de serie proeftuinen) zoeken samen naar manieren om kinderen te helpen zich veilig door het verkeer te bewegen. Ze hebben elk hun eigen speelruimte en expertise en hun samenwerking levert bijzondere inzichten op.

OMSLAG

HEIDY: "Het is mijn functie bij de provincie om verkeerseducatie te stimuleren. We willen dat kinderen begrijpen hoe ze zich in het drukke verkeer kunnen bewegen. Op basis van onderzoek leek het ons een goed idee om kinderen fietshelmen te geven. Ik dacht na over de vraag in hoeverre we de ouders hierbij moesten betrekken; ik ging ervan uit dat kinderen de helmen lelijk en vervelend zouden vinden, tot ik me ineens afvroeg: '... maar hebben we het de kinderen zelf wel gevraagd?' Die gedachte bracht een omslag teweeg. Ik ben samen met Studio Vers Bestuur op zoek gegaan naar een manier om verkeersveiligheid van hente maken, in plaats van voor hen en zo kwam ik bij Gooitske terecht."

GOOITSKE: "Ik doe onderzoek naar Cityat Eye Level Kids, ik probeer in beeld te brengen hoe kinderen de stad op ooghoogte ervaren. Mijn doel als placemaker is om betere leefomgevingen en plekken te creëren. Dat doe ik voor en met mensen; het liefst met alle soorten en maten. Placemaking gaat voor mij over connectie, vertrouwen en bouwen, in die volgorde. Als je zo werkt krijg je veel voor elkaar. Ik luister goed en neem mensen serieus. Ook kinderen. Ik heb Pjotr gevraagd deel te nemen aan dit gesprek, omdat er maar al te vaak over kinderen gesproken wordt, maar we praten niet met ze. Zo'n idee van Heidy om fietshelmen uit te delen zou ik meteen met kinderen bespreken." Gooitske wendt zich tot Pjotr: "Pjotr, Jij bent 10. Wat vind je van fietshelmen?"

... MAAR HEBBEN WE HET DE KINDEREN ZELF WEL GEVRAAGD?

PJOTR: "Ik vind ze mooi, maar dan voor skeeleren. Op de fiets zijn ze niet nodig want ik val nooit. Een helm op de fiets is voor mij net zo'n gek idee als een helm opzetten als je gaat wandelen."

HEIDY: "Door Gooitske ben ik erachter gekomen dat er een wezenlijk verschil is tussen de manier waarop volwassenen en kinderen denken, waardoor het loont om kinderen serieus te nemen bij het opstellen van beleid. Ze hebben meer fantasie dan wij, ze denken vrij en komen met oplossingen waar we zelf niet op zouden komen. Wij volwassenen hebben op onze beurt de eigenschap dat we plannen op een goed doordachte manier tot uitvoer kunnen brengen. Samenwerken loont dus."

MINECRAFT JE WEG!

GOOITSKE: "In Overijssel ontwikkel ik een serie proeftuinen: op verschillende locaties werk ik samen met kinderen om oplossingen te vinden voor lastige situaties. Elke proeftuin heeft een eigen onderzoeksdoel en een specifieke groep met wie ik het onderzoek uitvoer. Ik werk samen met kinderen in dorpen en steden. Ik spreek schoolklassen, kinderen met een functiebeperking en kinderen met een migratieachtergrond. Elk experiment vraagt om een andere aanpak. We werken met actioncams, fotografie en onlangs gebruikten we de Minecraft."

PJOTR: "Minecraft is een beetje als iets van Lego bouwen, maar dan in de computer. Ik kan het iedereen aanraden om te doen. Je kunt alles maken wat je maar wilt. Ik speel het al heel lang. Ik bouw steden en ik verken stukken van de Minecraft-wereld die verborgen lijken te zijn. Er is een onderwereld en een stuk waar je moet zoeken naar eten om te overleven. Je leert van alles in Minecraft. Ik weet nu heel veel over mineralen. Ik ken antraciet, dioriet, amethist, obsidiaan. Weet je hoe je dat maakt, obsidiaan?"

HEIDY: "Ik weet niet eens wat het is."

PJOTR: "Obsidiaan ontstaat als je een beetje lava laat stollen in veel water. Maar goed. Toen ik hoorde dat we iets met Minecraft konden doen in de bibliotheek heb ik me meteen aangemeld."

Het groepje van 'Minecraft je weg!' legde de focus op de verkeersomgeving van de bibliotheek in het centrum van Zwolle. De eerste twee sessies werden besteed aan het onderdeel 'observeren'. De deelnemers trokken naar het verkeerspunt en noteerden hoeveel auto's, fietsen, elektrische fietsen en voetgangers het gebied in korte tijd passeerden. Pjotr: "We kregen een vel mee met daarop vragen: 'Is het hier schoon?'"

Ruikt het hier lekker? Ziet het er mooi uit?' en toen gingen we tellen. Nou, ik heb nog nooit zo'n drukke weg gezien. Ik telde 18 auto's in 1 minuut. Mijn mening is dat het gevaarlijk is." De week daarop kwamen de kinderen terug, met rolmaten in de hand. Ze namen alle maten van de omgeving op. Met die informatie bouwden ze het verkeerspunt na in Minecraft, in drie dimensies. Vervolgens gebruikten ze hun fantasie om binnen de simulatie te zorgen dat voetgangers en fietsers het gebied veilig doorkwamen.

PJOTR: "Mijn eerste gedachte was: boven het verkeer is er lucht, dus ruimte. Daar kan je een brug bouwen. Of bij de gracht kan je een waterglijbaan bouwen. En op een breed stuk stoep is er plek voor trampolines. Je kan ook een veerpont maken die niet saai door de gracht vaart, maar juist boven het water vliegt. Als een vliegtuig op kan stijgen kan een veerpont dat ook, toch?"

PINK FRAME

Nadat de eerste ideeën vorm hadden gekregen in de computer gingen de Minecrafters terug naar het kruispunt met in hun handen een pink frame: een kader waarbinnen doorzichtig folie is gespannen waarop met stift getekend kan worden. Met zicht op het verkeerspunt tekenden ze hun plannen om te zien of die in het echt zouden kunnen werken.

GOOITSKE: "The pink frame is een tool uit de Placemaking Europe Toolbox. Ik werk samen met STIPO (Team voor sociale ontwikkeling) en Placemaking Europe: een netwerk van beleidsmakers, academici, sociaal werkers, placemakers en ontwikkelaars die zich als doel hebben gesteld om gezonde, inclusieve, aangename leefomgevingen te creëren. Binnen het netwerk wisselen we kennis en ervaring uit. Technieken die bijdragen aan het proces van placemaking verzamelen we in de toolbox. The pink frame is een tool dat helpt om de City at Eye Level, in kaart te brengen. Mensen ervaren hun omgeving veelal op menshoogte. Dat klinkt logisch, maar ontwerpers houden hier niet altijd rekening mee. Ze vergeten dat de straat, de plinten van de gebouwen, de interactie tussen binnen en buiten bepalen of mensen op een plek willen zijn of niet. Te vaak nog bouwt men blinde muren, terwijl het absoluut onprettig is om langs zo'n muur te lopen. Volwassenen voelen dat, maar het geldt ook voor kinderen. Hun eye level heeft een andere hoogte dan dat van ons. Ik gebruik de tools om volwassenen te laten zien hoe kinderen hun omgeving ervaren en om erachter te komen hoe het beter kan."

VOLGENDE STAP

Na het werk met de pink frame ging de groep terug naar de computer om de oplossingen te verfijnen. Daarna presenteerden ze hun werk online aan het atelierteam van de gemeente Zwolle en de provincie Overijssel. Beleidsmakers van de afdelingen mobiliteit, stedenbouw, planologie, welzijn en gezondheid liepen virtueel mee in een versie van Zwolle waarin de wegen vervangen waren door bos en oversteekplaatsen door bruggen vol bootjes en karretjes die mensen met en zonder beperking door een landschap van muziek en kleur voerden. De gemeente en provincie waren blij met het resultaat. Dat is maar goed ook, want het is nu tijd voor Tactical Urbanism. De gemeente haalt een idee uit de proeftuin en probeert dat daadwerkelijk uit, zij het op kleine schaal. Gooitske: "Dat deze stap gemaakt gaat worden is supertof. We hebben mensen zoals Heidi en haar collega's nodig: mensen binnen de overheid die dingen willen uitproberen. In placemaking noemen we ze Creative Bureacrats. We weten niet of het idee dat wordt gekozen daadwerkelijk het probleem zal oplossen, maar we weten wel dat het mensen anders laat kijken naar de situatie. Met mijn werk probeer ik andere perspectieven te geven: het perspectief van een kind, van een kind met een functiebeperking en van een kind dat uit een andere cultuur komt. Werken met het besef dat we ons op ooghoogte door een stad of dorp begeven is zo belangrijk. Let maar eens op: waar je woont zie je plekken waar mensen op straat zitten en plekken waar niemand zit. Mensen zitten graag op trappetjes, is je dat weleens opgevallen? Wat ik belangrijk vind is dat planmakers de kindvisie in hun ontwerpen meenemen, want wie ook op kinderhoogte denkt maakt betere beslissingen." Pjotr: "Ja, ik vind dat als je volwassen bent en macht hebt en onze plannen hoort, dat je er dan echt iets mee moet doen!"

HOEF EN HAAG

In het hart van het land, tussen Hagestein en Vianen, wordt een nieuw dorp gebouwd: Hoef en Haag. Gebiedsontwikkelaar AM en Bouwfonds Property Development (BPD) ontwikkelen samen dit nieuwe dorp aan de Lek, op een locatie waar voorheen weilanden lagen. We spreken namens AM de Projectdirecteur Arjen van Dijk en Stef van Berkel, Verkoopmanager, Gebiedsmarketeer en verantwoordelijk voor placemaking, over de vraag hoe je een stuk grond transformeert tot een dorp, een écht dorp. Een plek waar mensen elkaar kennen en kinderen eindeloos buitenspelen.

EEN ÉCHT DORP

Enthousiast stappen de mannen door Hoef en Haag. Van Berkel stopt af en toe om iets aan te wijzen: "Kijk, dit speelplein. We hebben het samen met de bewoners bedacht en gemaakt. Aan dit plein woont een mix van mensen die gekocht en gehuurd hebben. Je ziet burens een praatje met elkaar maken in de deuropening en kinderen spelen vrij op het plein. Het werkt dus, wat we samen bedacht hebben." Hoef en Haag begon aan de tekentafel. Van Dijk: "We wilden een echt dorp maken, géén Vinexwijk in een weiland. We zijn gebiedsontwikkelaars. We denken breder dan bouwen en wonen; we bedenken leefomgevingen. Het was en is nog steeds bijzonder een heel dorp te mogen ontwikkelen. We werken vanuit de vraag: wat maakt een dorp een dorp en hoe ontwerp je een nieuw dorp waar mensen graag lang en met veel plezier willen wonen?" Van Berkel: "Het moest een plek worden met een ziel. In de ontwerpfase werd besloten het dorp drie wijken te geven, met elk een eigen sfeer. Het Lint oogt als een lintdorp: het oogt ruimtelijk, groen, met een afwisseling in architectuur en woningtypologieën, zoals je dat in oude dorpen ziet. Het Dorpshart ligt rondom de toekomstige Brink, het hart van het dorp en is door haar compactheid meer gericht op sociale cohesie. De verschillende winkels en voorzieningen zullen hier voor een levendige dorpskern zorgen. Het Dorpshart is opgebouwd uit leuke straatjes en hofjes, de sfeer is er gezellig ouderwets dorps. Het deel van De Erven

wordt nu verder ontwikkeld. De woningen sluiten aan op de dijk en de rivier de Lek daarachter. Ze ademen een landelijke sfeer. Van Berkel: "Aandacht ging naar het ontwerp van de buitenruimte, waar veel gelegenheid is voor kinderen om gevarieerd te spelen en voor volwassenen om zich te ontspannen. Dat zie je terug. Brede straten met klinkers, mooie groenstroken, pleintjes en hofjes geven de buurten een sympathieke uitstraling waar je graag wilt zijn. We hebben hierbij steeds gestuurd op kwaliteit, tot in de kleinste details. Kijk maar naar de bankjes, de straatverlichting of de erfafscheidingen. Alles is erop gericht om hier lekker te kunnen leven." De dorpsbewoners hadden inspraak in de plannen. Van Berkel: "Elke wijk heeft verschillende buurtjes en over de inrichting van de speelplekken voor de kinderen in die buurtjes hebben we afstemming met de toekomstige bewoners." Om het project te laten slagen was het belangrijk om de juiste voorzieningen aan te trekken. Van Dijk: "Het creëren van een dorp gaat niet alleen over het maken van straten en woningen; het gaat over sociale cohesie. Zo heb je een dorpshart met reuring nodig, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Om dat voor elkaar te krijgen ga je eerst nadenken over de voorzieningen. Welke lossen behoeften in en wat is leuk? Hierover denken we samen met gemeente en de bewoners na, met continu de achterliggende vraag in het achterhoofd: hoe krijgen we het samen voor elkaar dat het dorp daadwerkelijk als een dorp functioneert? De basisvoorzieningen

▣ KINDEREN BOUWEN HUTTEN, SPELEN VERSTOPPERTJE EN KOMEN LEKKER VIES THUIS NA EEN MIDDAG IN DE BUITENLUCHT. ▣

FOTOGRAFIE CORNÉ BASTIAANSEN

IK WERK VOORTDUREND AAN INITIATIEVEN OM DE VERBINDING MET EN TUSSEN BEWONERS TE STIMULEREN, DAAR IS IEDEREEN BIJ GEBAAAT.

STEF VAN BERKEL, VERKOOPMANAGER

zijn er. Er zijn scholen en een supermarkt. Er is een huisarts, een kapper, een BSO en een plek waar je koffie kunt drinken. Die voorzieningen zorgen ervoor dat het dorp haar dynamiek krijgt. Het is ook gelukt om een markt aan te trekken. Een wekelijkse markt brengt ritme en gezelligheid in een dorp.”

EEN DORP WAAR JE ELKAAR KENT

Om het contact tussen bewoners en ontwikkelaars te bevorderen koos Van Berkel ervoor regelmatig kantoor te houden in Hoef en Haag: “We hadden vanaf het begin af aan de wens om hier op locatie te werken met het team. Als Gebiedsmarketeer en Verkoopmanager vorm ik, samen met onze Omgevingsmanager, de schakel tussen de twee ontwikkelende partijen en de bewoners. We wilden daarom hier werken, aan het plein. Dit verkoopkantoor hebben we kunnen combineren met De Keuken. Zo zijn we aanspreekbaar en creëren we een gezellige ontmoetingsplek voor bewoners. Die lopen makkelijk even binnen met een vraag of idee wanneer ze met de kinderen een ijsje komen halen. De plek is het gezicht van de wijk geworden en zorgt voor reuring en samenhang.” Dit soort initiatieven legt de basis voor een dorp waarin mensen elkaar kennen. De mensen die in Hoef en Haag komen wonen kennen elkaar aanvankelijk niet. Van Berkel begeleidde een groep bewoners

bij de oprichting van een dorpscomité. Dit is een actieve groep Hoef en Haagenaren, die het dorp vertegenwoordigt in gesprekken met de ontwikkelaars. Het comité vraagt mede-bewoners wat er leeft en waar behoefte aan is en brengt daar verslag van uit. Van Berkel: “Gebaseerd op de wensen van bewoners hebben we gezamenlijk al heel wat kunnen realiseren: een fietscrossbaan, een tafeltennistafel, een hondenuitlaatplek. We hebben een prieeltje aan het water gemaakt waar mensen kunnen barbecueën. Er is een voetbalveldje gekomen en binnenkort komt er een basketbalveld. Onlangs wilden mensen dat er ergens in het dorp langzamer gereden werd. Toen zijn we met zijn allen een campagne op Instagram gestart. Het kan veel vormen aannemen dus, dat samenwerken.” Een groot project dat gezamenlijk werd aangepakt is de inrichting van het Kasteelterrein, een plek aan de rand van het dorp waar ooit een vesting heeft gestaan. Van Dijk: “De grond is van archeologische waarde en dus kunnen we er niet bouwen.” Van Berkel: “We zijn met de gemeente in gesprek gegaan over manieren om invulling te geven aan het terrein. Een groot deel is in gebruik als voetbalveldje, aantrekkelijk voor de iets oudere kinderen. Hier kunnen ze buiten het zicht van ouders voetballen, aanklooiën en op avontuur gaan. Bij wijze van referentie aan het verleden hebben we er bovendien een houten uitkijktoren

neergezet. We lopen nog met het idee om er een buitentheater bij te maken, waar bewoners voorstellingen en leuke avonden kunnen organiseren.” Van Berkel ziet het naast zijn job om woningen in verkoop te brengen ook als zijn taak om het sporten, gezond leven en buitenspelen waar mogelijk te stimuleren: “Ik werk voortdurend aan initiatieven om de verbinding met en tussen bewoners te stimuleren. Daar is iedereen bij gebaat. Uit gesprekken met het dorpscomité bleek dat kinderen in de leeftijd tussen 9 en 15 jaar een stoere plek wilden om te spelen. We hebben een inventarisatie gemaakt van ideeën en kozen voor de aanleg van een fietscrossbaan. Wij, de ontwikkelaars, hebben zand verplaatst zodat er heuvels en bochten ontstonden. Het dorpscomité heeft vrijwilligers opgeroepen om autobanden neer te leggen en het samen af te maken. Nu wordt er naar hartenlust geracet.” Van Dijk: “We hebben helaas geen eindeloos budget om dit soort dingen te doen, maar zo’n fietscrossbaan is heel waardevol. We stellen onszelf en de bewoners steeds de vraag: wat voegt toe aan het dorp? In dit geval was het antwoord dat het aanleiding geeft voor oudere kinderen om te blijven bewegen en elkaar te ontmoeten. Dat is heel waardevol. Onze gedachte is dat je waarde toevoegt aan een gebied wanneer je een goede leefomgeving creëert waar volwassenen en opgroeiende kinderen

graag willen blijven wonen. We hebben het dan over speelplekken en over de kwaliteit van de inrichting van je gebied. We kunnen hier goedkope lantarenpalen neerzetten, maar dat willen we niet. We willen geen schrale woonomgeving maken. Er wordt hier bewust en met zorg hoogwaardig openbaar gebied aangelegd. We gebruiken mooie materialen en de beplanting is van hoge kwaliteit. Door aandacht te schenken aan details ontstijgen we de Vinexwijk. De details bieden mensen een gevoel van comfort en geven ziel en emotie aan Hoef en Haag. Dat bevordert het gevoel thuis te zijn.”

VEILIG SPELEN

Het is te zien dat er bij de ontwikkeling van het dorp specifiek rekening is gehouden met de behoeften van kinderen. Zij moeten volop in Hoef en Haag kunnen spelen. Het strategienplan en de indeling van het gebied zijn erop ingericht het buitenspelen en bewegen te bevorderen. De kleinsten kunnen terecht op besloten pleinen, waar in samenspraak speelvoorzieningen zijn geplaatst. Van Dijk: “We hebben nagedacht over de beste keus wat betreft de speeltoestellen. In overleg met ons team van landschappers, architecten en technici doen we voorstellen aan de bewoners om de plekken zo in te richten dat kinderen zin krijgen om te spelen. De toestellen die zijn uitgekozen nodigen uit tot denken en doen. Een versimpeld

ARJEN VAN DIJK, AM PROJECTDIRECTEUR

graafmachientje prikkelt kinderen meer dan een wipkip. Ze kunnen het zelf besturen. Ze leren dingen in gang te zetten en hun fantasie te gebruiken.” Om het buitenspelen verder te bevorderen heeft het dorp een BSO waarbij buitenspelen hoog in het vaandel staat. Van Dijk: “De kinderen die daar naar toe gaan, spelen vrijwel altijd buiten. Ze bouwen hutten en spelen verstoppertje en komen lekker vies thuis na een middag in de buitenlucht.” Van Berkel: “In de winter is er op de vaart geschaapt. Toen deze dicht vroom hebben we meteen een koek en zopie-tentje neergezet en verlichting opgehangen.” AM wil faciliteren dat kinderen elkaar ontmoeten en dat ze binding krijgen met de wijk. Van Dijk noemt een voorbeeld: “Op het Kasteelterrein hebben archeologen muntschatten gevonden. Het was een goede aanleiding om kinderen iets te leren over de plek en het verleden. Ze hebben tekeningen gemaakt en krijgen rondleidingen. In samenwerking met het Rijksmuseum voor Oudheden hebben we afgesproken dat de munten in bruikleen worden gegeven aan het Stedelijk Museum Vianen en dat de munten in de nabijheid van het dorp, in Vianen, worden tentoongesteld.” Het buurtcomité organiseert jaarlijks een Zomerweidedag voor bewoners van alle leeftijden. Er staan kraampjes van ondernemers uit de buurt, er klinkt muziek, er zijn activiteiten voor de kinderen en er gaan hapjes en drankjes rond. De lokale manege zorgt dat kinderen op het terrein kunnen paardrijden en de eigenaar van de dansschool van Hoef en Haag (toevallig ook eigenaar van De Keuken) geeft dansles. Van Dijk: “Zo’n feest koppelt bewoners aan ondernemers en ouderen aan jongeren. Het draagt eraan bij dat iedereen elkaar weet te vinden.” Van Berkel: “We hadden dit jaar zelfs meer dan duizend aanmeldingen. Het evenement dat door ons is geïnitieerd staat inmiddels op eigen benen en trekt mensen uit de regio aan.” Zo dus: door moeite te doen, aandacht te geven aan details en samen te werken maak je van een weiland een dorp. Een écht dorp. ■

HOE BUURTHOND PUK HELPT HET TIJ TE KEREN

In Pixar's sciencefiction film WALL-E (2008) zijn mensen verworden tot dikke wezens in zwevende karretjes die volledig afhankelijk zijn geworden van techniek. Ze leven in een artificiële wereld; de aarde hebben ze achtergelaten als een woestijn vol rommel. Zo'n film is natuurlijk fictie, maar feit is wel dat de cijfers ons tonen dat het overgewicht toeneemt in Nederland en dat kinderen in vergelijking met vorige generaties weinig bewegen. Drie organisaties, Jantje Beton, IVN Natuureducatie en JOGG (gezonde jeugd, gezonde toekomst), hebben de handen ineengeslagen om het tij te keren. Dankzij de financiering van het Ministerie van VWS zijn er inmiddels 13 Gezonde Buurten. In die buurten werken Jantje Beton, IVN Natuureducatie en JOGG, samen met bewoners van jong tot oud, aan het creëren van een groene plek. Een plek waar kinderen creatief kunnen spelen, bewoners elkaar kunnen ontmoeten en iedereen lekker kan bewegen en tot rust kan komen.

GEZONDHEIDSVERSCHILLEN

RUTGER DE GRAAF (IVN): "Uit wetenschappelijk onderzoek weten we wat een gezonde leefomgeving is: een plek met veel groen en hoge sociale cohesie. We willen dat ieder kind op zo'n plek opgroeit, helaas is dat nu niet het geval. Er dreigt een tweedeling te ontstaan. De kloof tussen kwetsbare en minder kwetsbare buurten wordt groter en daarmee zie je ook dat de gezondheidsverschillen toenemen."

KOOS LEEUW (JOGG): "Op het moment heeft 15% van de kinderen obesitas of overgewicht en als we dat doortrekken naar 2040 zal meer dan 60% van de volwassenen te kampen hebben met overgewicht of obesitas, met alle gevolgen van dien: een grotere kans op diabetes type 2, hart-en vaatziekten,

**▣ HOUD OP DE TEKENTAFEL
AL REKENING MET KINDEREN
MET EEN BEPERKING. ▣**

MIRANDA VERBURG (JANTJE BETON)

13 BUURTEN

MIRANDA VERBURG (JANTJE BETON):

"Onze drie partijen werken samen in 13 buurten. In Linie-Doornbos in Breda veranderden we samen met de buurt twee braakliggende terreinen in een buurtmoes-tuin en een Pluktuin vol wilde bloemen die thuis in een vaas gezet mogen worden. Ook is er in het kader van het project een buurthond aangeschaft. In het verleden woonde er een leuke hond in de wijk, die was overleden en dat was het verdriet van de buurt. Buurthond Puk is met open armen ontvangen. Ze zorgt voor verbinding tussen buurtbewoners, wordt door de hele buurt uitgelaten en verzorgd en het buurtplein (Pukplein) is zelfs naar de buurthond vernoemd."

RUTGER DE GRAAF (IVN): "In Stichtse Vecht is een Struintuin gerealiseerd in een park dat aan een aantal buurten grenst. Het park was altijd al mooi, maar er gebeurde niks. De aanleg van het blote voeten pad, waar kinderen met modder kunnen spelen en hutten kunnen bouwen, gaf een nieuwe impuls. Er is ook een bootcamp-parcours aangelegd en er kwam een route met houten dieren waar beweegopdrachten op staan. De bewoners hebben op eigen initiatief een vereniging opgericht, genaamd 'De vrienden van het wijkpark.' Ze vinden het park zo mooi dat ze er activiteiten organiseren en het helpen onderhouden."

DE BUURT VAN DE TOEKOMST

MIRANDA VERBURG (JANTJE BETON):

"De projecten die we hier noemen vinden plaats in bestaande wijken. Nu er zoveel woningen bijgebouwd gaan worden is er de kans om buurten vanaf het begin tot gezonde plekken te maken. Bij het ontwerpen van een nieuwbouwwijk kun je enorm veel elementen opnemen die de leefbaarheid vergroten. Mijn eerste tip is om aandacht te besteden aan de plekken waar gespeeld kan worden en waar mensen elkaar tegen kunnen komen. Ontmoeten en spelen kan al beginnen op het moment dat iemand de woning uit gaat; zorg daarom voor brede stoepen. Creëer veilige oversteekpunten en plaats de parkeerpockets op plekken waar deze het spelen en ontmoeten niet in de weg zitten. Mijn tweede tip is om ervoor te zorgen dat een wijk bruist. Als er activiteiten plaats vinden komt een plek tot leven. Het organiseren van evenementen is niet per se de verantwoordelijkheid van de projectontwikkelaar, maar het ligt wel in het verlengde. Om een leefbare buurt op te leveren kun je samenwerken met lokale partners die zorgen dat het er schoon en veilig blijft en dat er ruimte is om diverse vormen van spel of sport te beoefenen."

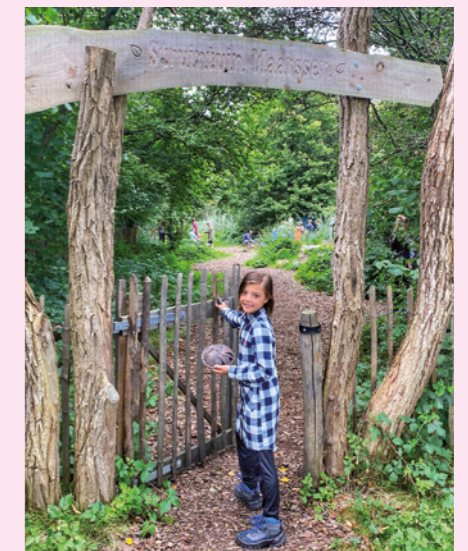
KOOS LEEUW (JOGG): "Veel ontwikkelaars zijn op zoek naar manieren om gezonde, duurzame buurten op te leveren. Het zou

interessant zijn een lijst te maken waarin onze thema's worden gecombineerd met andere transitities die op het moment belangrijk zijn: hemelwaterafvoer, hittestress en circulair bouwen. Zowel de leefbaarheid van de buurt als het klimaat zijn erbij gebaat de uitstoot door auto's te verminderen. Kan je bijvoorbeeld toekomstige bewoners stimuleren deelauto's te gebruiken, of deelbakfietsen? Minder verkeer betekent meer en veiligere speel- en beweegruijme, toch?"

MIRANDA VERBURG (JANTJE BETON):

"En houd op de tekentafel al rekening met mensen met een beperking. Jantje Beton heeft de kennis in huis om ontwerpers daarbij te ondersteunen. Een zandtafel bijvoorbeeld, kan je op een hoogte maken waarop een kind vanuit de rolstoel mee kan spelen. Kijk ook naar natuurlijke speeltuinen. Zorg dat er in het groen een stuk verhard pad is, zodat kinderen met krukken of in rolstoelen daar ook kunnen komen. Je kunt de speelplek natuurlijk niet schikken naar de wensen van elk individu, maar het gaat er meer om dat je je als ontwerper bewust bent van die breedte. Het is zonde als kinderen met een beperking op moeten groeien in een isolement. Het is belangrijk dat alle kinderen elkaar kunnen ontmoeten, er is namelijk niks leuker dan samen spelen."

RUTGER DE GRAAF (IVN): "En tot slot: het groen. Groen brengt veel uitdagende speelprkkelms met zich mee, omdat kinderen hun eigen fantasie moeten aanspreken. Met een klimboom, water, zand en losse materialen zoals takken kan een kind opgaan in de eigen fantasie. Wat groen betreft ligt de uitdaging er soms in gemeentes te overtuigen mee te doen. Ze schuwen het beheer en onderhoud en vaak hebben ze strenge regels opgesteld die bedoeld zijn om bomen te beschermen. Die regels maken het dan zo moeilijk om bomen te kappen, dat het ze er in de praktijk van weerhoudt om bomen te planten. We proberen gemeentes en projectontwikkelaars het belang van klimbomen en oningevulde plekjes te laten zien. Deze vergroening is goed voor jong én oud!"

▣ WIJ HADDEN OOK DE LUXE DAT ER NOG AMPER COMPUTERS WAREN. ▣

BOSWACHTER TIM

Als kind, banjerend door de bosstrook achter het huis, vogelveren en uilenbraakballen verzamelend, wist Tim Hogenbosch al wat hij wilde worden: boswachter. Een droom die uitkwam en dat niet alleen: Boswachter Tim presenteert sinds 2020 het kleuterprogramma Beestenbrigade waarmee hij vorig jaar de Televizier-Ster Jeugd won en is de kersverse ambassadeur van Jantje Beton.

PRIORITEIT

“Gemeentes en gebiedsontwikkelaars moeten het belang van voldoende en goede speelruimte voor kinderen inzien. Het is van wezenlijk belang. Hier is genoeg onderzoek naar gedaan: kinderen die veel buitenspelen en in de natuur zijn, ontwikkelen zich vaak beter dan kinderen die alleen maar binnen zitten. Toch merk ik dat het doorgaans niet belangrijk

ECHT KIND ZIJN

“Mijn broertje en ik zijn vrij opgevoed. We kregen van mijn ouders alle ruimte om echt kind te zijn en speelden altijd buiten. We hadden ook de luxe dat er nog amper computers waren en konden zo de deur uitlopen om dingen te ontdekken. Die ruimte was er destijds gelukkig nog. Tegenwoordig gaan kinderen niet zomaar even naar buiten. In ieder geval niet in de Randstad. Dat zie ik ook bij mijn eigen dochters.”

INTO THE WILD

“De liefde voor de natuur is op jonge leeftijd begonnen. Wij woonden aan een bospaadje en ik vond het daar best avontuurlijk. Als ik een diertje zag, wilde ik per se weten wat het was. Vogels fascineerden mij het meest. Toen ik een jaar of acht was, heb ik mijn kamer omgetoverd tot een vogelmuseum. Alles wat ik had gevonden – van vogelveren tot uilenbraakballen – stelde ik tentoon. Het was vooral de verwondering en het avontuur waardoor mijn liefde voor de natuur is ontstaan.”

KIPPENVEL

“Ik droomde er als kind al van om boswachter te worden. Ik zag het helemaal zitten: de hele dag door de bossen banjeren. In de praktijk bleek dit best tegen te vallen; ook boswachters hebben aardig wat bureauwerk te verrichten. In mijn pubertijd verdween mijn droom naar de achtergrond. Ik ging het leger in en volgde daarna een opleiding aan het CIOS. Toch speelde buiten

▣ IK KAN ER ECHT VAN GENIETEN ALS IK MERK DAT KINDEREN HET NAAR HUN ZIN HEBBEN IN DE NATUUR. ▣

zijn ook daar een belangrijke rol. Gek genoeg realiseerde ik mij mijn jeugdroom pas weer toen ik voor het eerst daadwerkelijk als boswachter door de bossen liep. Ik kreeg er kippenvol van op mijn armen.”

OP PAD MET KINDEREN

“Als boswachter nam ik vaak kinderen mee op excursie. Dat vond ik eigenlijk het allerleukste. Kinderen zijn oprecht. Ze praten niemand naar de mond. Als ze iets stom vinden, zeggen ze het gewoon. Ik kan er echt van genieten als ik merk dat kinderen het naar hun zin hebben in de natuur. Net zoals ik dat vroeger ook altijd had. Met de Beestenbrigade, het natuurprogramma voor en met kleuters dat ik presenteer voor KRO-NCRV, doe ik eigenlijk hetzelfde: met kinderen op pad. Het enige verschil is dat er nu een camera bij is.”

NIKS VOOR KIDS

“Ik kan me er echt boos over maken als ik zie hoe weinig ruimte kinderen tegenwoordig nog hebben om lekker buiten te spelen. Op een lullig grasveldje met een glijbaan en een paar boompjes eromheen ontdekken ze niks. Ik zeg het misschien wat gechargeerd, maar zo komt het veelal op mij over. Ze hoeven niet per se echte natuur te beleven, maar geef ze bomen om in te klimmen en struiken waarin ze hutten kunnen bouwen.”

wordt gevonden. Dan denk ik: jullie zijn zelf toch ook kind geweest?! Maak van de jeugd een prioriteit. Vóór een gebied wordt ontwikkeld en niet achteraf, als het al te laat is.”

BETUTTELING

“Ouders spelen ook een cruciale rol. Ik merk dat zij vaak te voorzichtig met hun kinderen omgaan. Kinderen leren door vallen en opstaan. Ik heb daar zelf ook veel van geleerd. Naar buiten gaan en risico's nemen hoort er gewoon bij. Maar ze moeten die ruimte wel van hun ouders krijgen. In het bos zie ik weleens kinderen in hun nieuwste kleren rondlopen die ze dan vervolgens niet vies mogen maken. Onbegrijpelijk vind ik dat. Trek ze oude kleding aan en laat ze lekker ravotten.”

JANTJE BETON

“Ik ben er ontzettend trots op dat ik onlangs ambassadeur ben geworden van Jantje Beton. Het is mij op het lijf geschreven. Net als Jantje Beton vind ik het erg belangrijk dat kinderen de ruimte krijgen om naar buiten te gaan. Om echt kind te zijn. Ik hoop dat ik door het meewerken aan campagnes en het uitwisselen van ideeën als het om groen, natuur en buitenspelen gaat, zoveel mogelijk kinderen kan helpen. Zeker de kinderen in de Randstad.”

ANNEMARIA KOEKOEK

Kun jij stokstijf stil blijven staan? Dan lukt het je ook vast om de overkant te halen. Probeer het maar eens.

SPELEN, HOE DOE JE DAT OOK ALWEER?

We weten dat spelen belangrijk is voor de ontwikkeling van een kind. Dat het slim is omgevingen te maken die kinderen en volwassenen stimuleren om naar buiten te gaan en meer te bewegen. We praten en denken veel over spelen, maar: hoe ging dat ook alweer in zijn werk? Hoe voelt het om tikkertje te spelen, aan de rekstok te hangen, van de glijbaan te roetsjen en Annamaria koekoek te spelen?

OP DE KNIËN

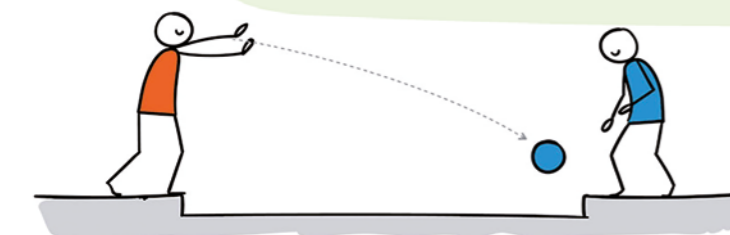
Placemakers maken gebruik van verschillende tools om zich als volwassene beter in te kunnen leven in de ervaring van kinderen. Eén van die tools is om letterlijk je ooghoogte te verlagen naar die van een kind. Het voelt in eerste instantie misschien wat onorthodox, maar zo'n actie kan je op goede ideeën brengen. Loop eens door de wijk en probeer het uit. Neem een camera en kniebeschermers mee en ga om de zoveel meter op de knieën zitten. Wat zie je beter, wat zie je niet? Maak foto's zodat je dit nieuw gevonden perspectief kunt delen met collega's.

DUBBELFUNCTIE

Ook plekken die wij niet per se met pret associëren zijn prima te gebruiken voor spel. Een parkeerplaats leent zich bijvoorbeeld goed voor een hinkelbaan of rolschaatsplek. Als je oplet, zie je dat kinderen ook ruimtes die niet voor hen bestemd zijn voor spel gebruiken. Spelen doen kinderen niet alleen in de speeltuin. In het bos kun je klimmen, rennen en takken verzamelen. Eenmaal thuisgekomen stook je samen een vuurtje en bak je broodjes op een stok.

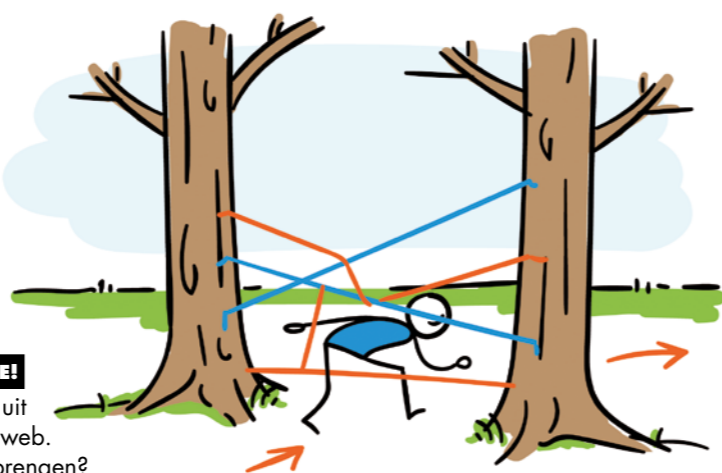
OP ZOEK NAAR MEER INSPIRATIE?

Op Speelbeweging.nl staan ruim 130 speeltips, interessante speelweetjes en spelverhalen. Met dit online platform inspireert Jantje Beton volwassenen om kinderen meer en avontuurlijker te laten buitenspelen. En om zelf mee te spelen; goed voor de band met het kind en zo kom je zelf ook in beweging. De inclusieve speeltips zijn tot stand gekomen in samenwerking met de Speeltuimbende – een project van het Gehandicapte Kind – die zich inzet voor een omgeving waar ieder kind onbezorgd kan buitenspelen samen met andere kinderen, met en zonder beperking. ■

STOEPRANDEN

Er zijn zoveel spelletjes om buiten te doen met elkaar. Een spel wat vroeger en nu nog steeds in de smaak valt is stoepranden!

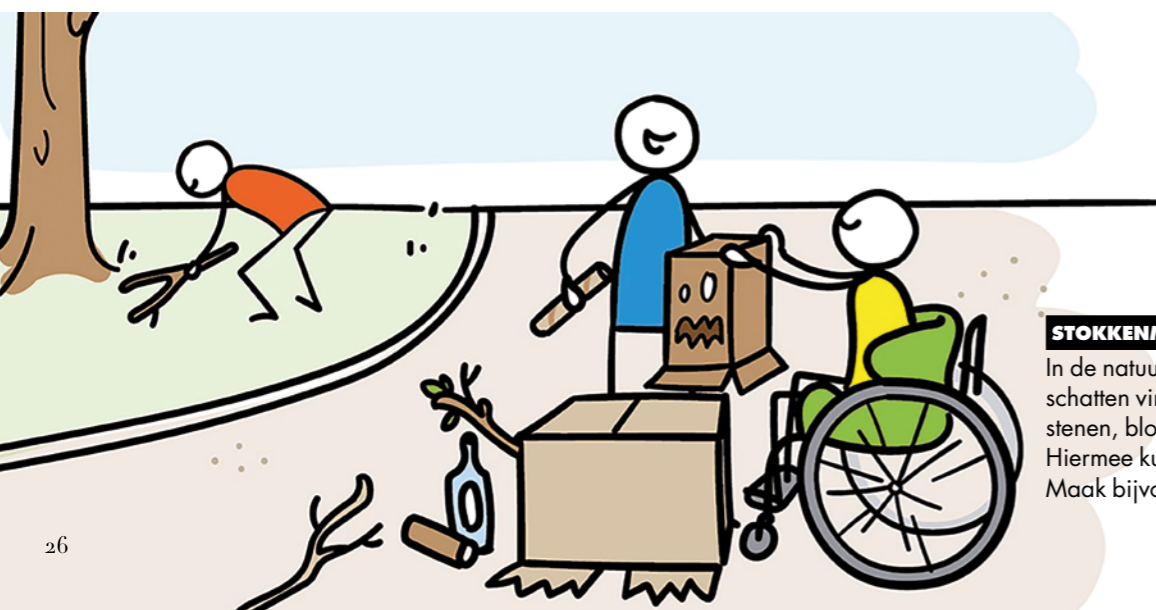

MISSION (IM)POSSIBLE!

Probeer te ontsnappen uit dit levensgrote spinnenweb. Kun jij deze missie volbrengen?

ZELF GETEKENDE OPDRACHTENBAAN

Verzin samen met je vrienden leuke opdrachten om uit te voeren, zoals 'spring 3 keer in de lucht' of 'raak je tenen aan'. Schrijf met stoepkrijt de opdrachten op de stoep zodat het een opdrachtenbaan wordt. Nu gaan jullie om de beurt over de baan heen. Wanneer je in een getekend veld komt, voer je de opdracht uit die er staat. Zet de stopwatch aan en kijk wie er het snelst doorheen gaat! Klaar voor de start? AF!

STOKKENMONSTERS MAKEN

In de natuur kun je ontzettend veel schatten vinden, denk aan stokken, stenen, bloemen en bladeren. Hiermee kun je heerlijk knutselen! Maak bijvoorbeeld een stokkenmonster.

TOVERBAL

Geef de bal over, maar wat voor bal heb jij in je handen? Behandel de bal zoals jullie hebben afgesproken. Is de bal bijvoorbeeld een grote ijsklont, van glas, warm, geurig, zwaar, stekelig, glibberig, kleverig, fluweelzacht?

DE KRAJICEK FOUNDATION

Zijn heroïsche zege op Wimbledon in 1996 vormde indirect de aanleiding voor de oprichting van de Krajicek Foundation. De stichting legt Playgrounds aan; sociaal veilige plekken dicht bij huis waar kinderen onbezorgd kunnen sporten en spelen. Nu, bijna vijftientig jaar en honderdzesentwintig Krajicek Playgrounds verder, is Richard Krajicek nog altijd even gemotiveerd. "Het zou natuurlijk het mooiste zijn als onze foundation niet meer nodig is, maar zover is het nog lang niet."

DOODLOPEND STRAATJE

"Ik ben opgegroeid in De Lier, een dorp in Zuid-Holland. Ons huis lag aan een rustig doodlopend straatje waar veel kinderen woonden. Mijn ouders hadden bewust voor deze plek gekozen, zodat mijn zusje en ik veilig konden buitenspelen. We deden van alles op straat: tikkertje, voetballen, we hielden races met de fiets tot aan het einde van de weg... In die tijd was Björn Borg mijn grote held. Naast tennissen op de club, sloeg ik regelmatig een balletje tegen de muur, mij inbeeldend dat ik hem was. Borg was een tennisser die eindeloos kon rallyen en slaand tegen dat muurtje, probeerde ik dit ook; die bal bleef maar terugkomen. Een van de dingen die het gevaarlijk maakt voor kinderen om buiten te spelen, is het verkeer. Bij ons waren er nauwelijks auto's en ze reden veelal stapvoets. Hierdoor heb ik altijd dicht bij huis in een veilige omgeving kunnen spelen. Precies wat wij met de Krajicek Foundation voor kinderen in Nederland willen realiseren."

EYEOPENER

"Na mijn overwinning op Wimbledon wilden ze mij in Den Haag huldigen. De gemeente stelde een rijtoer door de stad voor, maar ik

dacht: daar zit toch niemand op te wachten. Ik wilde graag iets actiefs doen. Ik wilde tennissen met kinderen. Het werd een tennisclinic in de Haagse Schilderswijk. Er waren veel kinderen en het was ontzettend leuk. Na afloop sprak ik met een paar ouders. Zij vertelden mij dat de meeste kinderen in de wijk helemaal niet konden tennissen of sporten omdat er geen geld was. Dat was voor mij wel een eyeopener. Wij hadden vroeger ook niet veel geld, maar sporten en spelen lukte altijd. Hierdoor was ik in de veronderstelling dat alle kinderen in Nederland dat wel konden. Dat was naïef van mij. In deze buurt hadden de meeste mensen zelfs moeite om in hun eerste levensbehoeften te voorzien, laat staan dat er geld was om de kinderen te laten sporten. Dat raakte me en ik wilde graag iets terugdoen."

TACHTIG-TWINTIG

"De Krajicek Foundation is begonnen als tennisstichting. Ik wilde de kinderen in aandachtswijken de kans geven om te tennissen. Dit werd door ouders niet altijd even positief ontvangen: er is geen geld voor schoolvoetbal, maar hiervoor wel? Ik ben mij meer in de situatie gaan verdiepen.

▣ IK DOE DIT MET ZOVEEL PLEZIER EN ZOLANG ALS HET NODIG IS. ▣

 KRAJICEK
foundation

FOTOGRAFIE ROOS PIERSON

De statistiek die mij het meeste is bijgebleven is dat in de Schilderswijk tachtig procent van de jongeren niet sportte en twintig procent wel, terwijl dit in de rijkere Vogelwijk precies andersom was. Ik dacht: dat kan niet aan de kinderen liggen. Het heeft te maken met de kansen die zij wel of niet krijgen. Daarna zijn wij ons meer gaan richten op sporten in bredere zin. In die tijd werden sportverenigingen als het ware naar buiten geduwd. Onze foundation bracht het sporten terug in de wijk en maakte het toegankelijker. We kregen veel feedback van bewoners dat hun buurt hierdoor leuker was geworden en mensen elkaar beter hadden leren kennen. Sporten bleek niet het doel, het bleek een middel: een middel om kinderen een leuker en beter leven te geven en hen, alsmede de andere bewoners, een betere buurt. Vanaf dat moment zijn we begonnen met de aanleg van onze Krajicek Playgrounds: multifunctionele sportvelden waar kinderen en jongeren onder meer kunnen voetballen, basketballen en tennissen.”

▣ EEN PLAYGROUND AAN EEN WIJK GEVEN EN HET BEHEER EN DE BEGELEIDING UIT DIEZELFDE BUURT HALEN WERKT HET ALLERBESTE. ▣

GOUDEN ZET

“We hebben het allemaal een beetje moeten uitvinden met elkaar. In die tijd was er veel minder bekend over wat sporten en spelen voor kinderen kon betekenen en wat het kon doen voor een wijk. Ook waren er destijds nog maar weinig (ex-)topsporters die een stichting hadden. Naast ons was er alleen de Johan Cruyff Foundation. Door de jaren heen hebben we ons steeds verder ontwikkeld. Eerst legden we alleen Playgrounds aan. Daarna hebben we er spelbegeleiding opgezet en ontdekten hoe belangrijk dat eigenlijk was. Door de spelbegeleiding begonnen sommige jongeren uit de buurt ons in positieve zin op te vallen. Ze genoten bovendien veel respect van de andere kinderen alsmede van hun ouders. Dit bracht ons op het idee van het Krajicek Scholarshipprogramma: we wilden deze jongeren ondersteunen met een studiebeurs, in ruil daarvoor moesten zij op hun eigen Playground sport- en spelactiviteiten organiseren. Het bleek een gouden zet.”

VIRGIL VAN DIJK

“Als je jong bent droom je ervan om Virgil van Dijk of een andere beroemde sporter te worden. Maar als je een jaar of veertien bent, kom je erachter dat dit helemaal niet realistisch is. Althans, voor de meesten. Dat kan heel demotiverend werken. Onze Scholarshippers groeiden uit tot nieuwe rolmodellen. Rolmodellen met carrières die wel haalbaar waren. Die jongen of dat meisje

waar kinderen zoveel bewondering voor hadden, gaf ineens leiding aan hun sportveld! Het werkte ontzettend motiverend. We zagen niet alleen dat er meer kinderen regelmatig gingen bewegen, de buurtbetrokkenheid en de sociale veiligheid namen ook toe. Mensen geloven in ons omdat we ons niet alleen concentreren op de hardware - de velden en de materialen -, maar ook op de software. Je kan het mooiste veld aanleggen in een wijk, maar als daar geen goede sport- en spelvaarders en gemotiveerde Scholarshippers aanwezig zijn, heb je er niets aan. Het is ook fijn voor ouders: zij weten dat er voor hun kinderen wordt gezorgd en er een oogje in het zeil wordt gehouden. Onze Playgrounds worden altijd aangevraagd. Wij bieden het niet uit onszelf aan. Wij leggen nooit iets op. Zijn nooit de trekker van een project. Dat is de buurt of de gemeente. Een Playground aan een wijk geven en het beheer en de begeleiding uit diezelfde buurt halen werkt het allerbeste. Hierdoor krijgen bewoners

het gevoel dat het hún Playground is. Ze zijn er vaak ontzettend trots op. Mede daardoor zien onze sportvelden er altijd goed verzorgd uit. Het heeft ook een ongelofelijk effect op de sociale cohesie in zo'n buurt. Ik vind dat heel mooi om te zien.”

LEVENSSLESSEN

“Kinderen leren door te sporten en spelen dingen waar ze later in hun leven ook wat aan hebben. Discipline, respect, verantwoordelijkheidsgevoel, op tijd komen, rekening houden met elkaar... Als je bijvoorbeeld te laat komt en jouw team moet hierdoor met een man minder spelen, word je daarop aangesproken. Ik zeg altijd dat je niet alleen door je ouders wordt opgevoed, maar ook door je teamgenoten. Als jij iets doet wat echt niet door de beugel kan, wordt dat tegen je gezegd. Kinderen leren ook hoe ze moeten samenwerken. Ze winnen en verliezen met elkaar. En als het bijvoorbeeld al een tijd wat minder gaat, moeten ze samen een oplossing bedenken. Het is leuker als iedereen met dezelfde motivatie sport. Dat hoeft niet per se winnen te zijn, plezier is ook een goede motivatie. Als je het met zijn allen leuk hebt, is dat toch geweldig?”

EVEN AFVINKEN

“Ik ben geen specialist op dit gebied, maar ik denk dat er – sinds ik met mijn foundation begon – wat betreft de aanleg van sport- en spelvoorzieningen voor kinderen een goede ontwikkeling heeft plaatsgevonden.

FOTOGRAFIE BIBI VETH

Als ik vroeger langs een woonwijk reed, zag ik aan de rand vaak een vreemd gevormd achenebbisj grasveldje met twee voetbaldoelen liggen. Het had echt zoiets van: “Zo, wij hebben in ieder geval aan onze sportverplichting voldaan”. Volgens mij is dat de laatste jaren veranderd. Dat merkte voor het eerst toen de gemeente van Rotterdam een aantal jaar geleden bij ons kwam met de vraag hoe zij de sport- en spelvoorzieningen bij de ontwikkeling van de Kop van Zuid het beste konden invullen. Ik vond dat heel positief; het was een teken dat er op een andere manier naar werd gekeken. Volgens mij heeft die ontwikkeling zich voortgezet. Ik merk in ieder geval dat er door zowel ontwikkelaars als gemeentes meer over wordt nagedacht. Natuurlijk kan het altijd beter, maar die rare vormeloze grasveldjes van vroeger zijn in ieder geval verdwenen.”

INTRINSIEKE MOTIVATIE

“Ik zeg vaak dat het natuurlijk het mooiste zou zijn als onze foundation niet meer nodig is. Als alle kinderen in Nederland de mogelijkheid hebben om dicht bij huis veilig te kunnen sporten en spelen en alle buurten een fijne plek zijn. Maar zover is het nog lang niet en wij blijven zolang als het nodig is doorgaan met het aanleggen van onze Playgrounds. Meegaand met de tijd. Zo gaan we bijvoorbeeld met de extra bijdrage die wij onlangs van de Nationale Postcode Loterij hebben gekregen tien bestaande Playgrounds ombouwen tot ultramoderne interactieve speelplekken. Denk bijvoorbeeld aan een scherm waarop kinderen kunnen zien hoeveel punten ze hebben gescoord of een stukje hardlopen ‘tegen’ Olympisch Kampioen Usain Bolt. Zodra ze starten geeft een lampje naast hen aan hoe hard Bolt op dat moment loopt. Het maakt het interactiever en hopelijk nog leuker. Wij moeten ook de concurrentie aangaan met het gamen vanuit de luie stoel. We blijven ons met de foundation inzetten en ontwikkelen. Moeiteloos. Want als iets je raakt, komt de motivatie van binnenuit. Ik doe dit al bijna vijfentwintig jaar en nog steeds met evenveel plezier. Wij hebben niet de illusie dat we met de Krajicek Foundation alle problemen in een wijk kunnen oplossen, maar wij proberen waar we kunnen ons steentje bij te dragen.”

BIJENZWERM

Buitenom was samen met Bureau B+B verantwoordelijk voor de inrichting van het gehele Aldenhofpark. Omdat hier de nadruk lag op het hergebruik van materialen wilden de ontwerpers van Buitenom dit ook doorvoeren in de speelplek. Bovendien zou ernaast een bijenkasteel komen. Het resultaat? Een motoriekparcours met diverse balans-, spring-, klauter-, draai- en klimelementen in de kleuren van de bijen met tweedehands auto-, vrachtwagen- en tractorbanden, geïnspireerd op honingraten en bijen. De plek grenst aan een basisschool. Maar er is niet alleen aan kleine kinderen gedacht, het leuke is dat het – mede door de robuuste stoere vormtaal – ook door pubers wordt gebruikt.

LOCATIE Aldenhofpark, Hoensbroek

OPDRACHTGEVER Gemeente Heerlen

KUNST WOORD KIDS

Ontwerpbureau Buitenom is in 2003 opgericht door Minka Haverkorn en Carolien Oomes. Zij hebben menige buitenruimte in Nederland (en daarbuiten) een stuk aantrekkelijker gemaakt. Niet in de laatste plaats voor kinderen. De ontwerpen van Buitenom zijn bijzonder en anders. Dat is niet zomaar. “Veel speelplekken hebben vaak dezelfde attributen: een glijbaan, een schommel, een wipkip... Maar kinderen zijn zo creatief. We vinden het zonde om dit in te perken met zulke standaard elementen”, legt Minka hun denkwijze uit. “Wij ontwerpen maatwerk en willen vooral een unieke beleving creëren waar kinderen kunnen leren en ontdekken. Door samen met de kinderen te brainstormen komen er vaak hele leuke ideeën uit. Ze zijn zo fantasierijk en denken niet in beperkingen. Dat maakt het voor ons altijd een ontzettend leuke uitdaging.”

BLOOMING CITY

Raadstede – een plein omgeven door winkels – bestond aanvankelijk uit een eentonig glad natuurstenen oppervlak. Liggend op een ondergrondse parkeergarage was het een onaantrekkelijke plek. Meer groen, ontmoeting, verblijf en een speelplek waren de wensen van de gebiedsgebruikers. Buitenom ontwierp een grote en een kleine bank gebaseerd op het aanwezige bestratingspatroon en richtte de bestaande plantvakken opnieuw in om de mensen meer schaduw en verkoeling te geven. Ook de speelplek heeft Buitenom bedacht. Het ontwerp 'play & relax' – een plek waar kinderen kunnen spelen terwijl hun ouders relaxen – was zo'n succes dat het in meerdere retailparken in de Benelux wordt geïmplementeerd.

LOCATIE Raadstede, Nieuwegein

OPDRACHTGEVER Gemeente Nieuwegein (banken), Wereldhave (speelplek)

ONDERWEG

Vanuit de Gemeente Breda en Jantje Beton kwam de vraag om in de wijk Tuinzigt een kindvriendelijke route door de wijk aan te leggen. Er was echter een zeer beperkt budget. De ontwerpers van Buitenom zijn samen met de kinderen door de wijk gelopen en op zoek gegaan naar mogelijke speelaanleidingen. Door kleine ingrepen is er een speelparcours door de wijk gecreëerd. Onder de geleidebuizen waar kinderen al overheen balanceerden is bijvoorbeeld een haaienbek geschilderd als 'gevaarlijke afgrond' en een groen talud werd door toevoeging van ruig groen, zandpaadjes en rode schuilplekjes met fluisterbuizen een 'verstop en verover heuvel'.

LOCATIE Tuinzigt, Breda

OPDRACHTGEVER Gemeente Breda, Jantje Beton

